

Novoročný rozhovor s predsedom SPPK

Poučme sa z chýb roku 2020 a robme veci inak: zodpovednejšie, rýchlejšie a systémovejšie. Nemiešajme mýty s faktami, a nemotajme verejnosti medové motúzy popod nos. Konajme čestne, strategicky, viac komunikujme a rovnako viac aj riskujme, ak veríme svojmu správne mu úsudku. Taký je odkaz predsedu Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Emila Macha politikom, ale aj samotným poľnohospodárom a potravinárom do nového roka.

Akú známku by ste dali roku 2020?

„Ak zoberiem do úvahy všetko to, čo sa vlani stalo: koronakrízu, výsledky parlamentných volieb a obrovskú názorovú roztrieštenosť odbornej verejnosti s tým, čomu sa venovali politici, my, poľnohospodári a potravinári, a verejnosť, tak rok 2020 hodnotím dostatočnou známku, teda štvorkou.“

Aké na to máte dôvody?

„Na jednej strane nám rok 2020 vzal pocit slobody a bezpečia. Priniesol nám život v strachu o svojich blízkych s priamymi a sekundárnymi následkami na podnikanie v agropotravinárstve. Na strane druhej nám, poľnohospodárom a potravinárom, nastavil zrkadlo. Naplno sa totiž ukázalo, v čom spočívajú skutočné hodnoty spoločnosti, nachádzajúcej sa v krízovom stave, či tento štát dokáže podržať výrobcov potravín a takouto formou im vysloviť poďakovanie a úctu za plynulú výrobu potravín, a či môžeme ako sektor hovoriť o spolupatričnosti a o názorovej súdržnosti. Žiaľ, naďalej sme len proklamovaným strategickým odvetvím štátu so spotrebiteľmi, ktorí sa stále orientujú najmä podľa ceny, a nie podľa skutočnej kvality a hodnoty potravín. Vnútorne nie sme súdržní, a to nie je dobrý signál pre spotrebiteľa. Ak chceme bojovať o jeho priazeň a uznanie, musíme všetci ťahať za jeden povraz. Zatiaľ to tak stále nie je.“

Absentujúca konštruktívna diskusia s ministerstvom pôdohospodárstva, chýbajúce systémove

opatrenia pre sektor, a to aj vzhľadom na následky COVIDU, či plávanie po povrchu problémových oblastí budú navždy charakterizovať rok 2020. Nechcem sa k nim už vracieť, pretože sme o tom komunikovali po celý rok. Čo pozitívne by ste však vyzdvihli na vlaňajšku?

„Určite treba oceniť a poďakovať sa za prácu všetkým, ktorí sa pričínili o to, že pre tento rok budeme mať k dispozícii veľmi slušný balík finančných prostriedkov, určených na štátnu pomoc. Kľúčové teraz ale bude, aby sme tieto peniaze v objeme 83 miliónov eur „neprejedli“, ale ich strategicky a zmysluplne investovali. Pre nás bude naďalej prioritou nasmerovať štátnu pomoc do špeciálnej rastlinnej a do živočíšnej výroby. Od tohto cieľa sa budú odvíjať naše ďalšie kroky vo vzťahu k exekutive. No a pozitívne hodnotím aj to, že aj napriek počasiu sme dosiahli nadpriemerné úrody letných plodín.“

Diskutovanou témou roka 2020 boli najmä dodatky od Slovenského pozemkového fondu. Člen Predstavenstva SPPK Mojmir Haško v rozhovore s ministrom J. Mičovským o spôsobe posielania dodatkov

Prejdime od hodnotenia vlaňajšieho roka k prioritám pre rok 2021. Okrem štátnej pomoci pre poľnohospodárstvo sa SPPK bude venovať aj oblastiam, súvisiacim s pôdnou legislatívou, potravinárstvom či s európskymi témami. Ktoré sú kľúčové?

„Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora bude pokračovať v prioritách z minulého roka. Čaká nás finalizácia Strategického plánu k novej Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ, chceme vedieť, ako štát chce zmierniť následky pandémie na chod agropotravinárskych podnikov. Vyzerá to tak, že z Plánu obnovy EÚ nedostaneme žiadne finančné prostriedky. Čo s tým? Minister pôdohospodárstva sa ešte vlani v októbri v masmédiách verejne vyjadril, že pokiaľ do Plánu obnovy nebude zapracované aj samotné potravinárstvo, nemohol by ďalej sedieť na stoličke ministra pôdohospodárstva. Aké teda budú teraz ďalšie kroky vedenia ministerstva? Obrovskú prioritu má pre nás aj otázka ďalších finančných zdrojov pre potravinársky priemysel. Hrozivý technologický dlh, ktorý sa vytvoril v oblasti výroby potravín, musíme zmierniť. Inak sa z miesta nepohneme a nezvýšime našu konkurencieschopnosť na jednotnom európskom trhu.“

Zastavme sa pri téme novej Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Stropovanie

priamych platieb bude, o tom niet pochýb. V už schválených pozíciách ho majú Rada EÚ aj Európsky parlament, a jednoznačne je uvedené aj v Programovom vyhlásení vlády SR. V akej podobe bude pre SPPK najpriateľnejšie?

„Pre SPPK je z ponúkaných možností najpriateľnejšia pozícia Rady - teda stropovanie priamych platieb nad 100 000 eur s odpočítaním 100 % pracovných nákladov. A samozrejme, zastropovaná by mala byť len základná platba (tzv. BISS), teda nie ostatné komponenty priamych platieb, ako sú platby pre mladých poľnohospodárov, viazané platby alebo ekoschémy. Tento spôsob zastropovania by postihol len poľnohospodárske podniky, ktoré majú nízky počet zamestnancov, a ktoré v podstate žijú z dotačného systému. S touto problematikou súvisí aj definícia aktívneho, teda skutočného poľnohospodára. Časť „farmárov“, priživujúcich sa na systéme SPP EÚ, by sa jej správnym nastavením mohlo podať eliminovať.“

SPPK sa chce intenzívne zapojiť do prípravy Strategického plánu k SPP EÚ. Aké majú byť kľúčové oblasti záujmu do roku 2027?

„My hovoríme o spravodlivom a motivačnom nastavení I. piliera. Druhou oblasťou je efektívna podpora špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby. Spomeniem I. aj II. pilier - viazané platby, trhové opatrenia, organizácie výrobcov, investície, riadenie rizík. Treťou dôležitou oblasťou musí byť transparentnosť pridelovania investičných dotácií v II. pilieri (eliminácia subjektívnych hodnotiacich kritérií, digitalizácia podávania žiadostí, využitie jednotkových nákladov, využitie finančných nástrojov). Predpokladom úspechu je naviazanie poľnohospodárskej prvovýroby na spracovateľský priemysel, ktorý však v rámci strategického plánu SPP EÚ nie je priamo podporovaný. V tomto prípade je potrebné potravinárov podporiť ešte v rámci dvojročného prechodného obdobia a hľadať aj ďalšie možnosti podpory, ako sú Plán obnovy, Horizont 2020, či štátna pomoc.“

SPPK je od októbra minulého roka v štrajkovej pohotovosti. Sú teraz, na začiatku nového roku, jasnejšie dôvody na prehodnotenie tohto stavu?

„Nie je žiadnym tajomstvom, prečo sme vyhlásili štrajkovú pohotovosť. Koncom roka sme mali po dlhých mesiacoch konečne konštruktívnu diskusiu s vedením ministerstva pôdohospodárstva. Na stretnutí v Nitre sme sa dohodli na konkrétnych postupoch, oblastiach, o ktorých budeme diskutovať tentokrát už spoločne. Chceme napríklad rokovať o návrhu na prerozdelenie štátnej pomoci vo výške 83 mil. eur, o forme pomoci pre tzv. Q mlieko, v pláne je spolupráca pri nastavení výziev v roku 2021 a 2022. Samostatnou kapitolou je požiadavka na stretnutie s ministrom životného prostredia, keďže niektoré aktuálne prijímané rozhodnutia majú priamy vplyv na činnosť v agropotravinárstve. Korektne musíme dodať, že do konca minulého roka sa uskutočnili rokovania na úrovni štátnych tajomníkov s vedením SPPK. Žiaľ, rokovanie s ministrom bolo zrušené - a to aj pre jeho pozitívny test na Covid-19. Našou snahou bude obnoviť tieto rokovania hneď, ako to bude možné. Následne budeme musieť diskusie a navrhnuté riešenie interne vyhodnotiť a prijať záverečné rozhodnutie, čo bude s našou štrajkovou pohotovosťou.“

Rok 2021 je z pohľadu Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory volebným rokom. Uskutoční sa valné zhromaždenie, na ktorom budú delegáti voliť nové vedenie komory. Ešte je skoro sa pýtať, či budete kandidovať na post predsedu. Preto sa opýtam, podľa čoho sa budete rozhodovať či budete kandidovať alebo nie?

„Určite je ešte skoro vysloviť sa o mojej prípadnej kandidatúre. Takto som sa vyjadril aj na poslednom minuloročnom rokovaní Predstavenstva SPPK. V prvom rade si potrebujem ujasniť v hlave celý predchádzajúci rok. Vnútorne prijať v sebe ponaučenie, vysloviť sebareflexiu a zhodnotiť dosiahnutý výsledok v zásadných témach, ktorým sme sa počas tohto neľahkého obdobia venovali. Porovnať si, s akým nasadením sme išli robiť zmeny a konfrontovať ich s dosiahnutým výsledkom.

Sebareflexiou však musí prejsť aj Predstavenstvo SPPK. Potrebujeme spoločne zhodnotiť, čo sa nám za toto volebné obdobie podarilo, kde sú rezervy napríklad aj v internej komunikácii medzi regionálnymi komorami, jednotlivými zväzmi a združeniami, a v akých oblastiach záujmu by mohla napomôcť napríklad aj väčšia aktivita samotných členov Predstavenstva SPPK.

Velkú váhu pri rozhodovaní a vyslovení konečného verdiktu - či budem obhajovať pozíciu predsedu alebo nie - zohrá aj môj rodinný život a práca vo vedení trnavského Agropodniku, a. s.“

Zhovárala sa JANA HOLÉCIOVÁ, hovorkyňa SPPK